Vincze Ildikó

A közmédia lopakodó átalakítása

A magyar közmédia intézményi átalakítása már 2010-ben megtörtént, azt csak megerősítette az új médiatörvény 2011-ben. A törvényekben és országgyűlési határozatokban szereplő nyilvános lépések mellett azonban a valódi átalakítás kézi vezérléssel, titokban, lopakodva történt. Ennek eredményeként a közszolgálati médiaszolgáltató részvénytársaságok függetlensége, szervezeti önállósága megszűnt, funkciójukat betölteni nem tudják. Dolgozóik törvényi felhatalmazás nélkül kerültek át a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alaphoz, amely gazdálkodó szervezetként úgy végzi ténylegesen a közszolgálati médiaszolgáltatást, hogy sem tulajdonosi, sem társadalmi, sem cégbírósági felügyelet nincs felette.

1. Közszolgálat vagy kormányszolgálat?

Mondok egy mondatot: „A *közszolgálati* média ma Magyarországon megfelelően működik." Valóban? Játsszunk el egy kicsit a szavakkal. A „köz-" előtag helyébe tegyük azt, hogy „kormány-", és nézzük meg, van-e értelme így is az egyes kifejezéseknek.

Azt mondod: *köz*érdek, azt mondom: *kormány*érdek. Azt mondod: *köz*vélemény, azt mondom: *kormány*vélemény. Azt mondod: *köz*kívánat, azt mondom: *kormány*kívánat. Azt mondod: *köz*megelégedés, azt mondom: *kormány*-megelégedés. Azt mondod: *köz*szolgálat, azt mondom: *kormány*szolgálat.

Mondjuk el most az első mondatot kicsit átalakítva: „A *kormányszolgálati* média ma Magyarországon megfelelően működik." Ez már jobban hasonlít a valóságra.

Előadásomban arra keresek választ, hogy miként jutottunk el idáig.

Mong Attilát[1] idézte Rózsa Péter, akinek a kolléganője a Magyar Rádióban sírva borult az asztalára, mert nem talált a műsorához olyan médiajogászt, aki ne fikázta volna az új médiatörvényt, és félt, hogy emiatt őt rúgják ki. Magam médiajogászként nem fikázni jöttem ide a médiatörvényt – holott lenne rá elég okom –, hanem feltárni azt, hogy a kétségkívül elhibázott törvényekben foglaltakon kívül még milyen események vezettek oda, hogy a közszolgálati média ma Magyarországon nem felel meg azoknak az ismérveknek, amelyek a közmédiának világszerte sajátjai.

Állításom szerint a közmédia átalakítása során 2010-ben két jelentős nyilvános esemény történt, mindkettő több lépésben, törvényekben és országgyűlési határozatokban rögzítve, és néhány legalább ennyire jelentős esemény zajlott le a háttérben. A nyilvános események egyike a magyarországi teljes médiarendszer – ezen belül a közmédia – intézményi kereteinek kialakítása. A másik a médiarendszer által közvetített tartalmak fogalmi-tartalmi determinálása, beleértve a közszolgálati médiával kapcsolatos meghatározásokat is. E két nagyon fontos nyilvános mozzanat mellett azonban a közmédia valódi átalakítása, ennek során a két közszolgálati televízió, valamint a Magyar Rádió és a Magyar Távirati Iroda (MTI) összevonása a háttérben lopakodva történt meg.

Az átalakulás folytán ténylegesen létrejött holdingszerű képződmény, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) még csak nem is médiaszolgáltató a médiatörvény meghatározása szerint, és főleg nem közszolgálati médiaszolgáltató – mégis úgy próbál működni. Ennek a szervezetnek a vezérigazgatóját és a vezérigazgató-helyetteseit egy személyben a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (NMHH) elnöke nevezi ki, és ő gyakorolja felettük a munkáltatói jogokat is. Ő nevezi ki és hívja vissza az MTVA felügyelő bizottságát is. Az az NMHH elnök, akit egy személyben maga a miniszterelnök nevez ki kilenc évre. Ő áll a médiapiramis csúcsán, ő felügyeli a teljes médiarendszert. Ezen túlmenően meghatározza a valódi szereplők személyét, az MTVA-n keresztül hatással van a közszolgálati médiaszolgáltatók vagyonának kezelésére, finanszírozására és az ott foglalkoztatott közszolgálati újságírók helyzetére.

Az MTVA, ez a médiaholding-szerű képződmény azonban nem teljesíti – állami pénz- és vagyonkezelő alapként valójában nem is teljesítheti – a közszolgálati médiaszolgáltatókra vonatkozó függetlenségi kritériumokat, nem felel meg a közszolgálati médiaszolgáltatókra nézve kialakult nemzetközi és európai standardoknak. Ugyanakkor ez a

1 Lásd http://mertek.postr.hu/a-szabadsag-gyeploi-oncenzura-a-magyar-sajtoban (utolsó letöltés: 2012. május 3).

szervezet kezeli a közszolgálati médiaszolgáltatók teljes vagyonát, meghatározza műsorainak tartalmát, alkalmazza a közszolgálati újságírókat. Valójában ez a szervezet végzi ma Magyarországon a közszolgálati médiaszolgáltatást.

2. Intézményi átalakítás

Lényegében 2010 augusztusától decemberéig létrejött a közmédia jelenlegi felszíni intézményi rendszere, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (Rttv.) és más, a médiát és a hírközlést szabályozó törvények kétszeri módosításával, az átalakulás részleteit országgyűlési határozatokban rögzítve.[2]

Megtörtént a konvergens médiahatóság létrehozása a Nemzeti Hírközlési Hatóság, a Hírközlési Felügyelet és az ORTT jogutódjaként. Az Országgyűlés megválasztotta a Médiatanács tagjait, megtörtént a főbb szereplők kiválasztása, a szereplők színre lépése.

A felszínen látszólag hibátlan struktúra jött létre: a három média-részvénytársaság és az MTI parlamenti felügyeletére létrejött a Közszolgálati Közalapítvány, amelynek kuratóriumában még az ellenzéki pártok képviselői is helyet kaptak.

A részvénytársaságoknak közös felügyelő bizottságuk is alakult, ami unikum a saját felügyelettel rendelkező gazdasági társaságok világában. A részvénytársaságok társadalmi felügyeletére szolgál a Közszolgálati Testület, habár valódi hatáskörök nélkül.

Megtörtént a médiapiramis csúcsától lefelé haladó láncolaton át a részvénytársasági vezérigazgatók kiválasztása is – ahol voltak regnáló elnökök, azokat a törvény erejénél fogva menesztették a ciklusuk lejárta előtt.

Nem lehetett azonban nem észrevenni, hogy a kétharmados hatalommal rendelkező kormánypártok komolyabb hatáskörrel rendelkező szervezet közelébe sem engedtek ellenzéki jelölésű vagy társadalmi szervezet által delegált személyeket. A törvények elfogadása is botrányosra sikeredett – országgyűlési képviselői indítványra, extrém gyorsasággal kerültek elfogadásra úgy, hogy a végszavazás előtti számtalan módosítót szinte látatlanban fogadták el a kormánypárti képviselők.

A közmédiát illetően joggal lehetett feltenni a kérdést: mire ez a gondosan kimunkált intézményi szabályozás, ha már a 2010-es törvények is úgy rendelkeztek, hogy a média-részvénytársaságok teljes vagyonát át kell adni egy elkülönített állami pénzalapnak? Hogyan tudnak majd önállóan gazdálkodni a műsorszolgáltatók, hogyan tudnak autonóm módon pénzügyi következményekkel is bíró tartalmi döntéseket hozni, ha nem lesz saját vagyonuk?

A 2010-ben kialakított intézményi rendszert gyakorlatilag változatlanul vette át 2011. január 1-étől az új médiatörvény, a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2011. évi CLXXXV. törvény (Mttv.).[3]

Újdonságként az Mttv. hozta létre az állami hírmonopóliumot: az MTI-t bízta meg a teljes közszolgálat számára a hírműsorok gyártásával. Ez – hozzátéve még, hogy 2011. májusában ingyenessé vált az MTI hírszolgáltatása – gyakorlatilag a teljes magyar sajtót egyszínűvé változtatta.

És ez még csak az intézményi rendszer felállítása volt.

3. Tartalmi determináció

Már 2010 júniusában benyújtották parlamenti képviselők az öt javaslatból álló médiacsomag részeként a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvényjavaslatot (Smtv., az úgynevezett médiaalkotmány[4]). Ezt a törvényt azonban csak 2010 decemberében fogadta el a parlament, és az intézményi átalakulást rögzítő törvénnyel (Mttv.) együtt 2011. január 1-jén lépett hatályba.

2 Az Alkotmány 2010. július 6-i módosítása, 2010. évi LXXXII. törvény a médiát és a hírközlést szabályozó egyes törvények módosításáról, 2010. évi CIII. törvény a médiát és a hírközlést szabályozó egyes törvények módosításáról, 80/2010. (IX.15.) OGY-határozat a Közszolgálati Közalapítvány felállításáról, 81/2010. (IX.15.) OGY-határozat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa tagjait jelölő eseti bizottság felállításáról, 92/2010. (X.8.) OGY-határozat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa tagjait jelölő eseti bizottság tisztségviselőinek és tagjainak megválasztásáról, 95/2010. (X.15.) OGY-határozat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa elnökének és tagjainak megválasztásáról, 96/2010. (X.15.) OGY-határozat a Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriuma tagjainak megválasztásáról, 109/2010. (X.18.) OGY-határozat a Közszolgálati Közalapítvány, a Magyar Rádió Zrt., a Magyar Televízió Zrt., a Duna Televízió Zrt. és a Magyar Távirati Iroda Zrt. vagyona meghatározott körének a Műsorszolgáltatás Támogató és Vagyonkezelő Alap részére történő átadásáról.

3 Lásd http://mediajogfigyelo.hu/uploads/files/960_2010_evi_CLXXXV_tv.pdf (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

4 Lásd http://mediajogfigyelo.hu/uploads/files/677_2010__evi_CIV_tv_Smtv.pdf (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

Az Smtv. terjesztette ki a médiatörvények és az intézményi rendszer csúcsán álló Médiatanács hatáskörét a teljes nyomtatott és internetes sajtó fölé, ez határozott meg olyan tartalmi követelményeket, amelyek megsértése esetére az Mttv. tényfeltáró eljárások, kötelező adatszolgáltatások és kirívóan súlyos bírságok egész rendszerét dolgozta ki.

A közszolgálati médiaszolgáltatásra nézve az Mttv. határozta meg annak ismérveit, céljait és törekvéseit. Kimondta, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatás az államtól és a gazdasági szereplőktől függetlenül működik, a közszolgálati médiaszolgáltató vezetői és a tevékenységében részt vevők – a jogszabályok nyújtotta keretek között – szakmai autonómiát élveznek, és hogy a közszolgálati médiaszolgáltatás rendszere biztosítja az elszámoltathatóságot és a társadalmi felügyelet megvalósulását.

Ennek a követelményrendszernek azonban ellentmondott a közmédiának a törvény által felépített intézményi rendszere, és érvényesülését lehetetlenné tették azok a gyakorlati intézkedések, amelyek a függetlenség utolsó morzsáitól is megfosztották a közmédiát.

4. Lopakodó átalakulás

Beszéltünk eddig a médiarendszer átalakításának nyilvános lépéseiről, az intézményi kereteinek kialakításáról és a tartalmi determinációról.

A valódi átalakítás azonban a háttérben zajlott. Miközben azon vitatkoztak a parlamentben, hogy a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriumába jelölhessenek-e az ellenzéki pártok tagokat, vagy hogy a valódi jogkörökkel nem rendelkező Közszolgálati Testületbe esetleg szakmai szervezet is jelölhessen-e tagot, szép csendben, titokban, lopakodva lezajlott a közmédia teljes átalakítása. Ennek eredményeként mindazok az Mttv.-ben szereplő törvényi biztosítékok, amelyek jól-rosszul, de a közmédia parlamenti és társadalmi felügyeletét adták volna, elvesztették tárgyukat. A közszolgálati részvénytársaságok néhány hónap alatt puszta héjjá változtak, kiüresedtek, vagyonuk mellett dolgozóiktól és ezzel együtt autonómiájuk utolsó morzsáitól is megfosztották őket.

Az egy városi legenda, hogy a médiatörvény vonta volna össze a közszolgálati részvénytársaságokat az MTVA-ban. Ilyen törvényi vagy országgyűlési határozati rendelkezés ugyanis a médiatörvényben nincs és nem is volt, sem a régi törvény módosítása során, sem az új rendelkezésekben. Az Mttv. hosszasan részletezi a részvénytársaságokra vonatkozó rendelkezéseket, nevesítve mind a négyet, külön-külön előírva számukra vezérigazgató választását, akinek autonómiáját is garantálja a névleges tulajdonos Közszolgálati Közalapítvánnyal szemben. Nem biztosítja azonban a részvénytársaságok autonómiáját az MTVA-val szemben, mintha nem is venne róla tudomást, hogy időközben a részvénytársaságok vagyona átkerült oda, és a háttérben a vezérigazgatók már megegyeztek a dolgozók átadásáról is.

A 2011. január 1-jén hatályba lépő Mttv. nem szól egy szót sem a részvénytársaságok vagyonáról. Ez érthető, hiszen azt a 2010. évi Rttv. módosítása és a hozzá kapcsolódó országgyűlési határozat a gyakorlatban már átadta az MTVA-nak. A törvény papíron szervezeti önállóságot, szakmai autonómiát, közalapítványi tulajdonosi és egyfajta társadalmi felügyeletet is biztosít a közszolgálati média-részvénytársaságoknak, miközben azok már gyakorlatilag nem léteznek.

Azt a két legfontosabb döntést, amely az közszolgálati média-részvénytársaságokat önálló entitásként felszámolta, nem törvény, de még csak nem is országgyűlési határozat mondta ki. Ez a két döntés, amely meghatározta a közmédia sorsát, a részvénytársaságok vagyonából az MTVA-nak ténylegesen átadott vagyonelemek meghatározásáról és a részvénytársaságok dolgozóinak átadásáról szólt.

Az MTVA-nak ténylegesen átadandó vagyonelemek esetében a módosított Rttv. szerint az egyes részvénytársaságok vezérigazgatói tehettek javaslatot arra nézve, hogy melyik vagyonelem maradjon a cégnél, és ennek keretei között a Közalapítvány hozta meg a döntést.[5] Megjegyzem, itt elég kicsi volt a mozgástér, mert a törvény több vagyonelemről (köztük az ingatlanokról) kimondta, hogy azokat kötelezően át kell adni. Mégsem volt mindegy, hogy az önálló műsorszolgáltatáshoz szükséges vagyonelemek ott maradnak-e a részvénytársaságoknál, vagy átkerülnek az MTVA-hoz. Ez utóbbi történt.

5 Lásd 70-74/2010. KH http://www.kszka.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=473:a-2010-december-29-i-ules-hatarozatai&catid=169:2010-december-29-ules&Itemid=13 (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

Ami pedig a dolgozók „átadását" illeti, ami végképp megfosztotta a részvénytársaságokat a szakmai autonómiájuktól, azt még csak meg sem említette sem törvény, sem nyilvános határozat.

2010 decemberében egy szép napon[6] a négy részvénytársaság négy vezérigazgatója egyszerre csak „gondolt egyet", és úgy döntött, hogy a dolgozóik túlnyomó részét átadják a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap részére. Ezt az MTVA is így gondolhatta, mert átvette a dolgozókat. A rádiónál és a televízióknál csak 49–49 dolgozót hagytak meg, az MTI-nél meg 170–180-at. A részvénytársaságok a többi dolgozójukat – több ezer főt – meg egyszerűen átadták az MTVA-nak. Nyilvánvaló kellett legyen a vezérigazgatók számára, hogy a megmaradó dolgozóikkal a részvénytársaságok nem tudják ellátni önálló funkciójukat. Ennek ellenére a döntésüket meghozták, és azt „tudomásul vetették" a többségében kormánypárti kötődésű Közalapítvánnyal, ahol a kuratóriumi tagok némelyike a jegyzőkönyv tanúsága szerint még azzal sem volt tisztában, hogy van-e hatáskörük a kérdésben vagy nincs.[7] Az mindenesetre kiderülhetett számukra, hogy előre elrendezett dologról van szó, tettek is néhány megjegyzést a jegyzőkönyv szerint, de nem álltak a nyilvánosság elé kifogásaikkal. Az MTVA pedig simán átvette a dolgozókat, és az egyes médiaszolgáltatások szerint divíziókat szervezett belőlük. Ettől kezdve a közszolgálati médiában megjelenő tartalmat nem valamelyik közszolgálati médiaszolgáltatónál, hanem egy elkülönített állami pénz- és vagyonkezelő alapnál, az MTVA-nál határozzák meg. Csak emlékeztetőül: az MTVA vezérigazgatóját és helyetteseit, valamint felügyelő bizottságát az NMHH elnöke nevezi ki, akit a miniszterelnök nevez ki.

Egy ilyen jellegű és horderejű összehangolt döntés meghozatala – törvényi felhatalmazás nélkül – csak kormányzati felhatalmazással (vagy még inkább kormányzati kezdeményezésre) történhetett meg.

5. A kialakult helyzet megszilárdítása, finomhangolás

A közmédia intézményi és a tartalmi átalakulása tehát 2011 januárjára megtörtént. Ezután már csak a nyilvános és a háttérben zajló döntések következtében létrejött helyzet megszilárdítása és finomhangolása volt hátra. Ebből a folyamatból két jelentősebb lépés emelkedik ki.

2011 augusztusától mintegy kétszáz ponton módosult az akkor mindössze hét hónapja hatályos Mttv.[8] A módosítások között elbújva található egy olyan felhatalmazás, amely végképp kiteljesíti a Médiatanács jogkörét a közmédiát illetően.

Ez a rendelkezés a Médiatanácsot feljogosítja arra, hogy – nem a vezérigazgatókkal, nem a törvény alapján tulajdonos Közszolgálati Közalapítvány kuratóriumával, hanem – a tényleges tulajdonosként viselkedő MTVA vezérigazgatójával történő konzultációt követően döntsön az egyes közszolgálati médiaszolgáltatások által használt médiaszolgáltatási lehetőségekről, és arról, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók számára egyáltalán fenntartja-e addigi médiaszolgáltatásaikat, *vagy megváltoztatja azok rendszerét*.

Ennek során csak azt a jelenleg még az Mttv.-ben foglalt kötelezettséget kell figyelembe vennie a Médiatanácsnak, hogy egy közszolgálati rádiónak és egy lineáris audiovizuális médiaszolgáltatónak – azaz televíziónak – meg kell maradnia.

A másik ugyanekkori módosítás rögzíti a kialakult helyzetet, és megvalósítja az MTVA valódi médiaholdinggá válását. A módosítás kimondja az Mttv-ben, hogy az MTVA „gazdálkodó szervezet". A dolog kis szépséghibája, hogy ezt a „gazdálkodó szervezet"-et – ellentétben minden más gazdálkodó szervezettel – nem helyezi a gazdasági társaságokról szóló törvény hatálya alá, nem kell érvényesíteni esetében azokat a követelményeket, amelyeket a törvény

6 Hogy ez pontosan mikor történt, nincs rá adatom. Annyit lehet nyilvános forrásból tudni, hogy a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriuma 2010. december 16-án már a kész megállapodást tárgyalta. A korabeli híradások nem említik az ügyet.

7 A Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriuma 2010. december 16-án zárt ülésen tárgyalta az ügyet: http://www.kszka.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=469:2010-december-16-ules-jegyzokonyve&catid=167:2010-december-16-ules&Itemid=13 (utolsó letöltés: 2012. május 3.). A Kuratórium ezen a napon a következő határozatokat hozta: http://www.kszka.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=470:a-2010-december-16-i-ules-hatarozatai&catid=167:2010-december-16-ules&Itemid=13 (utolsó letöltés: 2012. május 3.): „55/2010. KH ZÁRT ÜLÉS KERETÉBEN HOZOTT HATÁROZAT A Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriuma úgy dönt, hogy a 9. napirendi pontban a munkavállalókkal kapcsolatos részét zárt ülés keretien belül tárgyalja. (6 igen, 1 nem); 56/2010. KH A Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriuma úgy dönt, hogy a 196/2010/II/1. iktatószám alatt előterjesztett a közszolgálati médiaszolgáltató nonprofit részvénytársaságok és a nemzeti hírügynökség nonprofit részvénytársaság, valamint a Műsorszolgáltató Támogató és Vagyonkezelő Alap között munkáltatói jogutódlás tárgyában megkötendő megállapodást előzetesen jóváhagyja. (5 igen. 3 nem)".

8 Egyes elektronikus hírközlési tárgyú törvények módosításától (az Mttv. módosítása), http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=a&id=1691 (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

a gazdasági társaságok számára előír. Nincs a Cégbíróságnak az MTVA felett – ellentétben minden más gazdálkodó szervezettel – törvényességi felügyeleti joga, annak esetleges törvénysértő működését sem feltárni, sem orvosolni nem áll módjában.

6. Zavar az erőben

6.1. Nemzetközi helyzet

Ha a médiatörvények elhatározói és megalkotói úgy gondolták, könnyebben átvészelik az átalakulással óhatatlanul együtt járó botrányokat, ha minél gyorsabban a végére érnek, alaposan tévedtek. Mindannyiunk előtt ismert, hogy az új magyar médiatörvények milyen, eddig soha nem tapasztalt felháborodást váltottak ki nemzetközi szakmai és európai uniós körökben egyaránt. Józserével felsorolni is nehéz a tiltakozásokat. Az EBESZ már 2010-ben, az Rttv. első módosítását követően részletes kritikát közölt,[9] felszólítva a magyar kormányt a törvény visszavonására. 2010 decemberében–2011 januárjában aztán elszabadult a pokol – a magyar médiatörvényekből nemzetközi botránykő lett.[10] Az Európai Unió (EU) és a nemzetközi közvélemény kritikája azóta sem szűnt meg[11] – érthető módon, hiszen annak ellenére, hogy 2011. márciusában[12] az EU nyomására módosultak a médiatörvények, lényegében változatlanok maradtak.

6.2. Civil kezdeményezések

A hazai civil kezdeményezések közül a ma már százezer követővel rendelkező, 2010 novemberében alakult Milla-csoportot[13] emelem ki, valamint a Tiszta Kezek a Demokratikus Magyarországért Mozgalom megalakulását, 2011 utolsó napján. 2011 decembere óta folyik – különböző módon és intenzitással – az MTVA Kunigunda utcai épülete előtt az Éhségsztrájk a Tisztességes Közmédiáért[14] csoportosulás akciója.

6.3. Alkotmánybíróság

Számtalan beadvány érkezett az Alkotmánybírósághoz is a médiatörvényekkel kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság a régi szabályok szerint működve szinte az utolsó pillanatban, 2011 decemberében hozott döntést, megsemmisítve az Mttv. és az Smtv. egyes részeit.[15]

Az AB szokatlan módon szelektíven vizsgálta a médiatörvényekkel kapcsolatos panaszokat – csak bizonyos tárgykörű indítványokat bírált el, másokat ignorált. Az indokolás szerint a médiatörvényekkel szembeni beadványok nagy számára és szerteágazó voltára tekintettel döntött így. Az AB-határozat elsősorban azokat a beadványokat vette elő, amelyek a nyomtatott és az internetes sajtótermékek, valamint egyéb médiaszolgáltatások egységes szabályozásá-

9 Analysis and Assessment of a Package of Hungarian Legislation and Draft Legislation on Media and Telecommunications, http://mediajogfigyelo.hu/uploads/files/784_jakubowicz_jelentes71218.pdf (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

10 Mintegy másfél hónap nemzetközi sajtótermése 2011. január 2-február 19., http://www.mediajogfigyelo.hu/uploads/files/0_nemzetkozi_sajtovisszhang.pdf (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

11 A teljesség igénye nélkül a következő dokumentumok között jó néhány nemzetközi illetve civil tiltakozás található, időben visszafelé haladva: http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=1, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=2, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=3, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=4, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=5, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=6, http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=g&gpid=3&page=7 (utolsó letöltések: 2012. május 3.).

12 A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény módosításáról – http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=a&id=1158 (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

13 Egymillióan a magyar sajtószabadságért – http://www.facebook.com/sajtoszabadsagert.

14 Lásd http://www.facebook.com/EhsegsztrajkATisztessegesKozmediaert.

15 Az AIkotmánybíróság 1746/B/2010. AB-határozata jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány és alkotmányjogi panasz tárgyában – http://mediajogfigyelo.hu/index.php?do=a&id=2102 (utolsó letöltés: 2012. május 3.).

val kapcsolatban fogalmaztak meg alkotmányos aggályokat. A tematikában korlátozott megközelítésből elvileg az következne, hogy a többi tárgykörben (köztük a médiafelügyeleti rendszer függetlensége, a közszolgálati médiaszolgáltatók helyzete terén) elvileg várható lenne egy újabb AB-határozat. Ennek azonban csekély a valószínűsége. 2012 januárjától az új Alaptörvény rendelkezései – az Alkotmány korábbi rendelkezéseivel szemben – már nem részesítik alkotmányos védelemben a közszolgálati médiaszolgáltatókat. Problémát jelent az is, hogy megváltoztak az AB-ra vonatkozó szabályok, és rendkívüli módon leszűkült az indítványozásra jogosultak köre. Az új szabályoknak meg nem felelő korábbi beadványok pedig örökre „elvesztek".

Az Alkotmánybíróság mindenesetre a médiatörvények több rendelkezését megsemmisítette, egyeseket nyomban, másokat 2012. május 31-ével. Ez előrevetíti, hogy május 31-ig újabb médiatörvény-módosítás várható.[16]

De ne legyenek illúzióink. Az Alkotmánybíróság – mint említettem – egyáltalán nem foglalkozott a közszolgálati médiaszolgáltatók függetlenségét érintő indítványokkal. Az AB-döntés által kikényszerített májusi médiatörvény-módosítás ezért – bármennyire is szükséges lenne – nem valószínű, hogy érdemi változást hoz ezen a téren.

Hogyan tovább?

Előadásom végén ugyan felteszem a kérdést – de nem tudom megválaszolni. A médiatörvények további toldozgatásának-foldozgatásának nincs értelme. Rendszer-szintű problémákat nem lehet ilyen módon megoldani. Ellentétben a korábbi időszakkal, amikor jószerével a köztudomású hibákat sem lehetett kétharmados felhatalmazottság hiányában kijavítani az Rttv.-ben, most a kellően felhatalmazott kormánynak a szándéka hiányzik ahhoz, hogy módosítson.

Kérdezték itt tőlem, látok-e arra lehetőséget, hogy az EU kényszerítse ki a megfelelő módosításokat. Mondhatnám azt is, az IMF tárgyalásokra utalva, hogy „van az a pénz", de ismerve az eddigi eseményeket, én inkább további húzd meg–ereszd meg alapú történésekre számítok. Kérdés az is, hogy a későbbiekben lehet-e, érdemes-e hozzányúlni a közmédia rendszeréhez azok után, ami történt vele, és ami lett belőle.

Ránttottából ugyanis ritkán lehet tojást csinálni.

16 Itt jegyzem meg, hogy az új médiatörvényeket eddig – a hatálybalépésüktől eltelt mintegy 16 hónap alatt – tízszer módosították. A médiatörvények (Mttv., Smtv.) eddigi módosításai a következők:

2010. évi CLXXIX. törvény az egyes cégjogi és társasági jogi tárgyú törvények módosításáról (Mttv. módosítás) (Elfogadva 2010. december 23-án az Mttv. 2010. december 21-i elfogadását követően, kihirdetve december 30-án az Mttv. december 31-i kihirdetése előtt)

2011. évi XIX. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény módosításáról (2011. március)

2011. évi XXXI. törvény az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény módosításáról (Mttv módosítás) (2011. március)

2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről (Mttv. módosítás) (2011. június)

2011. évi CVII. törvény egyes elektronikus hírközlési tárgyú törvények módosításától (átfogó jellegű Mttv. módosítás, Smtv. módosítás, Dtv. módosítás) 2011. július

2011. évi CXXV. törvény az államháztartás stabilitását elősegítő egyes törvények módosításáról (Mttv. és az Smtv. módosítás) 2011. szeptember

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (2011. december)

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról (2011. december)

2011. évi CCI törvény egyes törvények Alaptörvénnyel összefüggő módosításáról (Mttv. módosítás, Smtv. módosítás) 2011. december

2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről (Mttv. módosítás) 2012. április.